

Koheze rozvojových dat

Důvod napsání tohoto dokumentu

Tento dokument byl napsán proto, aby otevřel téma odbornou diskuzi, jejímž výsledkem by byla koheze v používání a využívání dat mezi státní správou a samosprávou.

Zlepšení by mělo nastat zejména v těchto oblastech:

- **dostupnost a sdílení dat mezi samosprávou a státní správou,**
- **koordinace dat pořizovaných státní správou a samosprávou,**
- **zlepšení managementu a správy dat,**
- **zlepšení ekonomie pořizování dat,**
- **zlepšení informovanosti samosprávy o dostupných datech a jejich vypovídatelnosti.**

IURS se v posledních dvou letech zúčastnil několika aktivit, jež pracovaly s rozvojovými daty:

- IURS byl přímým účastníkem původních fází přípravy IPRM v jednom z regionálních měst,
- IURS byl nepřímým účastníkem přípravy strategie tohoto města,
- IURS provedl RURU v ORP se specifickým ochranným a turistickým potencionálem,
- IURS poskytuje obcím poradenství obcím ohledně nakládání s jevem 4 (UAP).

Z těchto aktivit nám vyplynuly následující poznatky:

- regionům a obcím chybí data pro analytiku a formulaci jejich rozvojových aktivit,
- obcím a regionům chybí možnost všechna dostupná data využívat (přesto, že velké množství dat je poskytováno státními prostředky (statistická data, data vstávající z UAP, sektorová a oborová data atd),
- chybí data prezentovaná ve formátech obcí, ale také ORP,
- obcím ale i regionům často chybí schopnosti dostupná data smysluplně využívat,
- obce a regiony shromažďují svá vlastní data a ta se automaticky nestávají součástí souborů státní správy, například dat sbíraných v rámci UAP.

Popis problematiky

1) Zdroje pořizovaných dat v území

Data jsou pořizována v doménách:

- státní správy (ČSÚ, sektorová data, některá oborová data, UAP atd.),
- samosprávy (regiony, obce a svazky obcí),
- zájmových oborových organizací (některé databáze jsou poskytovateli v rámci UAP),
- soukromé databáze (mnohé databáze jsou poskytovateli v rámci UAP),

Ne všechna data jsou dostupná a ve vhodných formátech, některá jsou dostupná jen za úplatu.

Příklad: INCOMA a.s. data týkající se komerčních prostor a data realitního trhu jsou dostupná samosprávě pouze za úplatu.

2) Dostupnost a sdílení dat mezi samosprávou a státní správou

Aktivity v obcích probíhají jak v samostatné, tak přenesené působnosti. V samostatné působnosti obce pořizují různé strategické dokumenty a to pro obec nebo pro svazek obcí. Pro tyto dokumenty potřebují snadno dostupná data ve formátech obcí, popřípadě mikroregionů. Obcím dostupná data pocházejí z ČSÚ, ze sektorových a oborových zdrojů, regionálních zdrojů a ze souboru dat pořizovaných v rámci UAP. Dostupnost dat však má své problémy:

- ne všechna data CSU jsou ve formátech obcí popřípadě ORP (například mnohá data jsou stále pouze přístupná ve formátu okresů),

Příklad: HDP je jen v krajské úrovni, hotely jsou dostupné jen v okresní úrovni.

- ne všechna sektorová, oborová a regionální data jsou snadno přístupná a ve formátech obcí,

Příklad: dostupná data o odpadech v Libereckém kraji jsou těžko dohátelná, zastaralá a pouze ve formátech okresů.

- přístupnost dat pořizovaných v rámci ORP je limitována jejich využitím pro územně plánovací činnost.

Příklad: není snadné využít data pořizovaná v rámci UAP pro pořizování strategických dokumentů nebo IPRM.

2) Koordinace dat pořizovaných státní správou a samosprávou

V obcích a regionech jsou často pořizována různá vlastní sektorová data, ta však nejsou automaticky předávána do existujících databází UAP.

Příklad: v současné době je pořizována v Libereckém kraji za prostředky ze SF studie dat turistického ruchu a nebylo zde vůbec uvažováno o jejich využitelnost pro UAP.

V rámci pořizování UAP mohou existovat data, jejichž využití může obcím pomoci překonat různé problémy, jako je například ekonomická argumentace týkající se místní infrastruktury apod.

Příklad: v současné době se v 5 ORP jednoho okresu v rámci obnovy pořizování dat UAP týkajících se jevu 4 uvažuje o využití možností publicity jevu 4 v rámci samostatné vrstvy problémového výkresu (to obcím umožní identifikovat a publikovat brownfields včetně jejich atributů).

Regiony si ve své samostatné působnosti pořizují určitá data, chybí zde ale koordinace umožňující porovnatelnost datových souborů mezi regiony.

Příklad: Krkonoše jsou rozděleny mezi dva kraje a přístup ke sběru dat týkajících se zejména problematiky jejich využití pro turistický ruch a dopadů turistického ruchu se liší a není optimální (přesto, že existuje KRMAP a svazek Krkonošských obcí).

Koordinace a sdílení dat pořizovaných státní správou a samosprávou je nedostatečná. To se projevuje zejména ve dvou oblastech:

- v dostupnosti pořizovaných dat (data nejsou v dostupných formátech anebo nejsou umístěna ve snadno dostupných zdrojích),
- v ekonomii jejich pořizování (několikrát a často nedokonale se pořizují ta samá data).

Příklad: V každém kraji dnes existují nejméně dvě databáze brownfields, jedna pořízená aktivitami CzechInvestu a krajů, druhá pořízená v rámci UAP - ani jedna z těchto databází není z různých důvodů správná, kompletní anebo využitelná pro skutečnou analytiku problematiky brownfields v regionu. Proto se například ve Zlínském kraji v současné době pořizuje databáze třetí.

3) Zlepšení managementu a ekonomie správy dat pořizovaných zejména v rámci UAP

Data národní úrovně shromažďovaná ČSÚ mají jasné poskytovatele a přidělené finanční zdroje zaručující jejich obnovu.

Komerční data jsou obnovována potřebami trhu, který je ochoten za data platit.

Vlastní regionální data a data v obcích nutná k vypracování, monitorování a naplňování strategických dokumentů jsou obnovována „ad hock“ a nemají obvykle stabilní finanční zdroje zaručující jejich údržbu a obnovu.

Data UAP mají jasné poskytovatele a státem delegované zdroje do ORP a krajů. Problém je, se skutečným využitím těchto zdrojů pro pořizování, management a obnovu dat UAP.

Příklad: přestože ORP měla přiděleny určité prostředky na pořízení UAP, UAP se většinou případů pořizovaly až za prostředky z IOP.

Stavební zákon v případě UAP požaduje aby:

- poskytovatelé dat data průběžně obnovovali a poskytovali je ORP,

Příklad: v případě, že jev prochází několika regiony a množstvím ORP, poskytovatel má povinnost, poskytnout data (anebo umožnit k nim přístup) všem.

- aby výstupy UAP byly obnovovány ve 2 letých intervalech,

Příklad: Výstupy UAP jsou 4 výkresy a RURU, nutné po dvou letech ve 14 krajích a 207 ORP - cena obnovy min ¼ miliardy každé dva roky a výsledek je nejistý. Navíc, jelikož zákon ani metodické podklady dostatečně nespecifikují obsah výstupů je jejich vypovídací schopnost a užitečnost sporná.

- aby byla data spravována na úrovni ORP a zároveň poskytnuta regionu.

V naší republice dnes existuje 14 různých přístupů, jak kraje tato data spravují a s nimi nakládají (od minimalistického přístupu například Středočeský kraj, po aktivnější přístupy například Zlínský kraj po přístupy koordinací například Liberecký kraj). Stavební zákon však dává odpovědnost za obnovu dat do úrovně ORP a ne regionu. V každém ORP jsou pro problematiku „vyškolení“ (schopnosti vyškolených pracovníků v ORP jsou diskutabilní). Množství pracovníků ORP s povinností obnovovat data UAP (cc 450 osob) je problematické, zrovna tak jako je problematické v případě jednotlivých ORP zaručit, že jim zbude alespoň 1 vyškolený pracovník technicky schopný tato data kvalitně obnovovat.

Příklad: kraje přestože mají přístup ke všem datům pořízených v rámci UAP jednotlivými ORP a mají technicky zdatnější a početnější týmy a možnost koordinovat práci ORP, přesto a nemají zodpovědnost obnovovat alespoň data, která mají jasné a trvalé poskytovatele.

4) Zlepšení informovanosti samosprávy o dostupných datech a jejich vypovídatelnosti.

Samospráva doposud nedostatečně rozumí datům a jejich vypovídatelnosti. Dat v obcích bývalo pomálu, ale nedávné přípravy strategických dokumentů a také ÚAP dostupnost dat pro samosprávu zlepšily. Přesto, až na vzácné výjimky, zůstává samospráva v obcích ke sběru a interpretaci dat přinejmenším vlažná. To se projevilo jednak ve slabé aktivitě samosprávy jako poskytovatele jevů do UAP a také případně interpretace UAP podkladů ve formě RURU. Stavební zákon předpokládal, že se obce tohoto procesu zúčastní formou RUR (Rad Udržitelného Rozvoje). Z několika důvodů lze konstatovat, že napoprvé se to vůbec nepodařilo.

Příklad: Dle našich informací obce RURU hromadně nepochopily a z 207 ORP se RUR vytvořila pouze v několika (IURS ví pouze o jedné). Projednání RURU v RUR je přitom velmi důležité, jelikož je pak dodržen demokratický princip, který není nahraditelný jakýmkoliv odborným názorem.

Navrhovaný přístup

Popisovaná problematika se dotýká nejen MMR ale také jiných ministerstev, obcí, regionů a jejich zájmových organizací. Na MMR se zásadně dotýká sekce Regionálního rozvoje a sekce Územního plánování.

Po dlouhé době je na MMR zodpovědnost za regionální a místní rozvoj a územní plánování soustředěna pod jedním náměstkem. Mělo by proto být snazší komunikovat tuto problematiku přes různé sekce ministerstva. Cílem tohoto dokumentu je otevřít k problematice odbornou diskusi a dosáhnout nahoře uváděných zlepšení.

IURS bylo kanceláři náměstka ministra doporučeno toto nejprve předjednat s uvedenými sekcemi ministerstva. Jako podklad pro tato setkání jsme napsali tento dokument. Na základě projednání našeho podnětu s jednotlivými sekcemi se potom obrátíme na náměstka ministra a rádi bychom se angažovali dále ve hledání přístupného a ekonomicky schůdného řešení.

Okruhů pro řešení vidíme více. Z těch co dopadají do kompetence MMR jsou to například úpravy stavebního zákona/vyhlášky 500, posílení metodických podkladů, případně interpretační vzdělávání zaměřené na složky samosprávy.

IURS

3

Nezisková organizace IURS - Institut pro udržitelný rozvoj sídel o.s. - se zabývá problematikou udržitelného využití území a zaměřuje se zejména na udržitelný rozvoj měst a obcí s cílem:

- *poukázat na bariéry udržitelného urbánního rozvoje*
- *identifikovat a podporovat cesty vedoucí k dosažení integrovaného územního rozvoje*
- *podporovat vytváření hlubšího oborového porozumění, expertízy a vhodných nástrojů*
- *poskytovat naše know-how, těm kdo je potřebují*
- *zvýšit společenskou informovanost o udržitelném rozvoji*

Členové IURS jsou předními odborníky v profesích spojených s regenerací a revitalizací urbanizovaných území, integrované regenerace měst a vybraných aspektů regionálního rozvoje. Z této pozice IURS usiluje o podporu znovuvyužití těchto území a jejich další udržitelný rozvoj. Podporu IURS nabízí jak na národní, regionální a místní úrovni tak také na úrovni jednotlivých sektorových politik. Záměrem IURS je dosáhnout co nejširší a nejvíce koordinovaný přístup k řešení dané problematiky. IURS je zapojen do řady nadnárodních oborových sítí a účastní se několika nadnárodních a národních výzkumných projektů.

www.brownfields.cz

kontakt: info@iurs.cz